

Звіт проф. Докаша В. І. про наукову роботу кафедри соціології за 2015 р.

І. Науково- дослідницька робота кафедри.

В 2015 р. кафедра працювала над науково-дослідною роботою— «Регіональна специфіка соціокультурних процесів в Україні»(наук. кер.: проф. Докаш В.І.)

Термін виконання теми – 2014- 2018 рр.

Кількість виконавців: штатних – 12; сумісників – 3; докторів – 1; кандидатів – 6; асистентів – 4; аспірантів – 3.

Наукові результати отримані при виконанні теми у звітному році

Протягом 2015 року кафедра зосередила увагу на виконанні другого етапу науково-дослідної роботи, який передбачав:

- 1. Дослідження нормативно-ціннісних аспектів диференціації українського суспільства;*
- 2. Визначення стану формування середнього класу в умовах трансформації економіки країни;*
- 3. Соціологічне дослідження девіантної поведінки як форми відхилення від суспільних норм;*
- 4. Визначення причин девіантної поведінки у молодіжному середовищі.*

Метою НДР було дослідження цінностей українського суспільства, умов формування середнього класу, девіантної поведінки та вивчення її причин у молодіжному середовищі.

В процесі виконання НДР були поставлені наступні завдання: 1) *провести Міжнародну Інтернет-конференцію «Освіта і життєвий світ особистості: європейський досвід і українські реалії»(мод. доц. Ципко С. Ю.) та Відео-конференцію «Актуальні проблеми розвитку сучасної соціології»(мод. доц. Яремчук С. С.); 2) видати збірники матеріалів за результатами проведених конференцій; 3) видрукувати матеріали часопису «Релігія та Соціум»; 4) видати одноосібну монографію «Історична свідомість студенської молоді в сучасній Україні»(ас. Пержун В. В.) та колективну монографію «Міжетнічні та міжконфесійні відносини у контексті суспільних трансформацій: соціологічний вимір»; 5) підготувати до друку та видати навчальні посібники: «Соціологія», «Соціологія масової комунікації»(доц. Яремчук С. С.), «Риторика», «Риторика та культура спілкування»(проф. Докаш В. І.), «Історія соціології. Класичний період» (доц. Гнатчук О. С.); 6) публікація 10 статей. Заплановані роботи виконані на 90 %.*

До наукових результатів виконання НДР можна віднести по-перше, проведення круглих столів з питань, які постали під час виконання досліджуваної проблеми. Уведено в практику залучення Центру соціологічних досліджень і соціологічної лабораторії до моніторингу політичних процесів і соціальних трансформацій в Україні і регіоні, проведення екзит-полів та дослідження громадської думки щодо роботи місцевих органів правопорядку і

самоврядування, та комунальних служб міста; по-друге, проведення Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Освіта і життєвий світ особистості: європейський досвід і українські реалії» та Відео-конференції «Актуальні проблеми розвитку сучасної соціології», присвяченої 10-літтю відкриття кафедри соціології.

Робота Міжнародної Інтернет-конференції відбувалась за такими напрямками:

1. *Соціум як життєвий світ особистості.*
2. *Освітній простір України: основні вектори та перспективи розвитку.*
3. *Формування духовних цінностей особистості в системі релігійної освіти: європейський досвід для України.*
4. *Система освіти як простір формування соціального суб'єкта.*
5. *Імплементція цінностей громадянського суспільства в діяльність навчальних закладів.*
6. *Соціальна освіта в контексті формування громадянської культури.*

В роботі конференції прийняло участь понад 100 доповідачів. З них: 18 докторів наук та професорів, 34 кандидатів наук та доцентів, 2 докторанта, 2 доктора та 3 кандидати богословських наук, 7 асистентів і викладачів, 10 аспірантів та здобувачів, 8 студентів, 2 представники державних органів та громадських організацій, експертів, 15 представників релігійних організацій. До роботи конференції в режимі «Он-лайн» долучились аудиторії з Польщі, Німеччини, Франції, Канади та експерти з України.

Конференція мала широку географію представництва: Україна, Румунія, Німеччина, Франція, Польща, Канада, США. Особливістю проведення конференції були дистанційні виступи (Skype). В скайпі працювали науковці та експерти з Франції, Канади, Польщі та України (6 Skype).

В роботі конференції приймали участь науковці, представники державних органів і освітніх закладів, громадських та релігійних організацій, експерти із таких міст як Фрайбург (Німеччина), Монпельє (Франція), Радом (Польща), Жешув (Польща), Вінніпег (Канада), Рентон (США), Чернівці, Кам'янець-Подільський, Хмельницький, Київ, Луцьк, Рівне, Остріг, Дрогобич, Житомир, Запоріжжя, Харків, Херсон, Мукачів, Білгород-Дністровський (20 міст та понад 100 учасників).

Були розглянуті наступні питання:

Освітній простір навчального закладу як складова життєвого світу особистості; форми державного управління освітніми системами; розвиток адаптивності вразливих груп населення засобами соціальної освіти, зорієнтованої на життєвий світ клієнта; держава, освіта та модернізація; формування духовних цінностей молоді засобами релігійної освіти; форми поєднання світського і релігійного компонентів в освіті: європейський досвід; вища освіта в Україні: шляхи реформування; освіта після Майдану: експектації та реалії.

В рамках проведення Інтернет-конференції відбувся Єдиний День Релігійної Свободи на тему: "Форми імплементації духовного потенціалу релігії у світську

освіту" в якому прийняли участь представники найбільш чисельних релігійних організацій Чернівецької області.

Науковці та представники релігійних організацій обговорили можливості співпраці щодо використання історичного досвіду церкви у формуванні духовних цінностей та громадянської позиції молоді.

(Відео!!!!)

Кафедрою розпочато проведення відео-конференцій. 25 вересня 2015 на базі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича була проведена Відео-конференція «Актуальні проблеми розвитку сучасної соціології» в онлайн-режимі за допомогою Інтернету (Skype).

Учасниками були як індивідуальні члени САУ та УАР, так і представники структурних підрозділів наукових установ і ВНЗ України.

Конференція проводилась за такими напрямками:

1. *Актуальні проблеми соціологічних теорій.*
2. *Методологія соціологічних досліджень.*
3. *Історія, стан та перспективи сучасної вітчизняної соціології.*
4. *Соціологія у науково-освітньому просторі.*
5. *Виклики перед соціологією та її можливості в сучасному соціумі.*
6. *Основні тенденції розвитку спеціальних та галузевих соціологій.*
7. *Перспективи професійної реалізації соціологів.*

У роботі конференції прийняло участь понад 20 відомих науковців та експертів із 10-ти міст України. З них: 11 докторів, професорів; 1 кандидат наук, докторант; 6 кандидатів наук, доцентів; 1 кандидат наук, асистент. Були представлені науковці та експерти із Києва, Харкова, Луганська, Запоріжжя, Львова, Дніпропетровська та Чернівців.

(Відео!!!!)

Отримані результати НДР будуть використані як теоретико – допоміжний матеріал для написання дипломних та магістерських робіт, а також у якості наукової апробації матеріалів у підготовці дисертаційних досліджень і виданні навчально-методичних посібників.

II. Наукова діяльність викладачів кафедри.

Викладачі кафедри брали участь у різноманітних формах наукової роботи. Вони були учасниками 10-ти Міжнародних та Всеукраїнських конференцій; є членами експертних рад ДАК та Міністерства культури України, спеціалізованих рад із захисту дисертацій (проф. Докаш В. І.); редакційних колегій Наукових вісників, часописів, збірників матеріалів та медіаторами Інтернет-конференцій (доц. Медіна Т. В., доц. Ципко С. Ю, доц. Гнатчук О. С.) та Відео-конференцій (доц. Яремчук С. С.); круглих столів (ас. Пержун В. В.).

За 2015 р. викладачами кафедри видруковано:

- 2 монографії
- 55 статей (з них: 25 із студентами)

- 2 навчальних посібники: «Соціологія», «Соціологія масової комунікації»(доц. Яремчук С. С.)
- 4 номери часопису «Релігія та Соціум»
- Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Освіта і життєвий світ особистості: європейський досвід і українські реалії» (22-23 квітня 2015 р.)
- Збірник матеріалів відео-конференції «Актуальні проблеми розвитку сучасної соціології» (25 вересня 2015 р.).

Викладачі кафедри прийняли участь у видавничому проекті «Історія соціологічної думки: енциклопедичний словник-довідник» (Докаш В. І., Медічна Т. В., Ципко С. Ю., Гнатчук О. С., Каралаш Н. Г., Пержун В. В., Ткачук Ю. С.)

На виконання розпорядження Міністерства освіти і науки України 16 та 17 грудня 2015 р. кафедрою соціології було проведено дослідження серед студентів та викладачів Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича по вивченню проблем, пов'язаних з реформуванням вищої освіти. (модератори доц. Ципко С. Ю., ас. Пержун В. В.).

Дослідження проводилось у формі фокусованих групових інтерв'ю серед студентів та викладачів університету.

Отримані результати дослідження та транскрипція відео-і аудіозаписів за відповідними гайдами дозволять покращити реформування вищої освіти, будуть сприяти визначенню незадіяних напрямків реформування.

(Відео!!!!)

Викладачі кафедри приймали участь у роботі Української миротворчої школи (ас. Пержун В. В.) та школі «Молодого соціолога» (Грушецька І. С.). Підвищення кваліфікації викладачі кафедри проходять в Київському національному університеті ім. Т. Шевченка, Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника, НТУУ "КПІ", Буковинський державний медичний університет, Вищій школі соціології при інституті соціології НАН України. Молоді викладачі навчаються в аспірантурі. (Кілей Ю. Г., Ткачук Ю. С., Берладена І. С., Бочулинський С. С.).

III. Міжнародне наукове та науково – технічне співробітництво.

Кафедра підтримує творчі зв'язки з Інститутом соціології НАН України, Відділенням релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України, Київським національним університетом ім. Тараса Шевченка, Педагогічним університетом ім. М.П.Драгоманова, НТУУ «КПІ», Харківським національним університетом ім. В.П.Каразіна, Харківським національним університетом внутрішніх справ та вузами Івано-Франківська, Ужгорода, Дрогобича, Львова, Одеси, Запоріжжя, Черкас, Хмельницького, Тернополя та інших міст. Кафедра приймає участь в українсько-польському науковому проекті «**Молодіжна політика: проблеми та перспективи**» (проф. Докаш В. І., доц. Гнатчук О. С.).

Розпочато співробітництво з університетом міста Лодзь (Польща).

IV. Студентська наукова робота

Студенти спеціальності «Соціологія» (6 чоловік) прийняли участь у Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Освіта і життєвий світ особистості: європейський досвід і українські реалії» (22-23 квітня 2015 р.), та у студентській науковій конференції 13-14 травня 2015 р. (16 чоловік). Ними підготовлено 15 статей на студентську наукову конференцію, яка відбудеться у квітні 2016 року. З метою вивчення громадської думки та відношення населення міста до роботи органів самоврядування у липні 2015 року молодіжною студентською групою було опитано 390 чоловік. Підготовлено статтю, інформацію розміщено на сайті «Букінфо», «Молодий буковинець», «Час». (<http://www.chas.cv.ua/26545-za-kogo-golosuvatimut-bukovinc-rezultati-socologhnogo-dosldzhennya.html>).

При кафедрі працює студентський клуб «Соціолог²» (керівник: доц. Ципко С.Ю.), учасниками якого є 20 студентів та незалежні слухачі. Студенти займаються поглибленням теоретичних знань, розглядом актуальних проблем розвитку сучасної соціології, формуванням навичок написання наукових праць та проведення соціологічних досліджень.

V. Робота центру соціологічних досліджень та соціологічної лабораторії.

З метою аналізу організації навчального процесу в ЧНУ 2 рази в рік проводиться оцінка роботи викладачів за результатами зимової та весняно-літньої сесій (аналізується до 3 тис. анкет). За матеріалами досліджень готуються підсумкові документи та розробляються відповідні рекомендації навчальному відділу і ректорату університету.

Періодично Центр та соціологічна лабораторія вивчають електоральні настрої городян, рейтинг партій і кандидатів у депутати Верховної міської та обласних рад. Результати досліджень висвітлюються на телеканалах «Чернівецький промінь», «ТВА», у програмі «Акценти» обласного радіо та в місцевих ЗМІ.

Дані підрозділи підключалися до обробки та аналізу документів соціологічного дослідження, проведеного у травні 2015 р. в Чернівецькій області, де вивчався рівень взаємовідносин різних етносів і національностей, які проживають у транскордонному регіоні. За допомогою програми SPSS було оброблено 400 анкет та сформовано графічну структуру матеріалів дослідження.

VI. Робота з експертним середовищем.

1. Країни: Україна, Польща, Румунія, Франція, Німеччина, Канада, США.
2. Експерти з соціології

- 2.1. Україна: Филипович Л. О. , Куценко О. Д. , Кутуєв П. В., Саган О. Н.; Арістова А. В. , Туленков М. В., Титаренко В. В.(Київ); Сокурянська Л. Г., Руценко І. П.(Харків); Щудло С. А. (Дрогобич); Кононов І. Ф. (Луганськ); Лепський М. А. (Запоріжжя); Черниш Н. І. (Львів); Ходус О. В. (Дніпропетровськ).

3. Закордонні експерти:
- 3.1 Польща: Длугош Пьйотр, Пешхальська Марія.
 - 3.2 Румунія: Бурчеа Нелу.
 - 3.3 Німеччина: Кріхільдорф Корнелія.
 - 3.4 Франція: Братосін Штефан .
 - 3.5 Канада: МакКензі Бред, Пол Шеппард, Гуменюк Катерина
 - 3.6 США: Крістофер Марлоу.
4. Соціальне забезпечення:
- 4.1 Країни: Україна, Польща, Німеччина, Канада, США.
 - 4.2 Україна : Ярошенко А. О.(Київ), Корнещук В. В. (Одеса), Мельник Л. П. (Кам'янець-подільський) , Горбунова С. О. (Харків), Куковська І. Л., Петрюк І. М., Півень Ю. І., Пономарьова К. , Кононихіна О. Г., Козловський О. В. (Чернівці).

4.3 Зарубіжні країни :

4.4 Німеччина: Кріхільдорф Корнелія.

4.5 Франція: Братосін Штефан .

4.6 Канада: МакКензі Бред, Пол Шеппард, Гуменюк Катерина

4.7 Польща: Длугош Пьйотр, Пешхальська Марія, Моніка Мазур-Мітровська, Беата Земба-Колодзей.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Соціологія
2. Галузеві соціології:
 - 2.1. Соціологія релігії
 - 2.2. Соціологія освіти

- 2.3. Соціологія сім'ї
 - 2.4. Соціологія молоді
 - 2.5. Соціологія культури
 - 2.6. Соціологія політики
3. Соціальне забезпечення
- 3.1 соціальна робота
 - 3.2 соціальна допомога
 - 3.3 соціальна педагогіка
 - 3.4 соціальна політика

Проект рішення

1. Інформацію проф. Докаша В. І. про наукову роботу кафедри прийняти до уваги;
2. рекомендувати кафедрі:
 - а) розширити експертне середовище (кількість зарубіжних країн та експертів) з галузевих соціологій та соціального забезпечення;
 - б) продовжити роботу по включенню інших галузевих соціологій в дослідження;
 - в) розпочати роботу по формуванню експертного середовища із напрямку підготовки «соціальна забезпечення». Першу Відео-конференцію з напрямку підготовки «соціальна забезпечення» провести 21-22 квітня 2016 року із залученням навчальних закладів і структур України та регіону, зарубіжних країн, які займаються соціальною роботою;
 - г) започаткувати проведення професійних панелей по основних напрямках з галузевих соціологій та соціального забезпечення;
 - д) підготувати та провести міжнародну відео-конференцію на тему «Історична соціологія: етапи становлення в Україні».